

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Brevis Synopsis Vitæ, Ac Virtutum P. Antonii Iulii Brignole E Societate Iesv

Visconti, Giovanni Maria

Antverpiæ, 1671

Cap. III. Virtutes magis præstantes P. Antonii Iulii in statu Ecclesiastico
sæculari.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43372

CAPVT III.

*Virtutes magis præstantes P. Antonii
Iulii assumpto statu Ecclesiastici
secularis.*

Non duxit illum divina providen-
tia ab uno extremo ad aliud, sed
per modos vivendi inferiores, voluit
transire quasi per media, ut in omni-
bus virtutum singularium relinqueret
exempla. Atque ita continuo ut fuit
reversus ex Hispania, cum periculo
commemorato, probando finem in-
felicem humanæ magnitudinis, & cel-
sitatis, dum itaque mente versaret, &
cogitando ruminaret, quomodo for-
tunatus evaderet, & se expediret?
Ecce Deus qui deducit justum per vias
rectas, viam anno 1648. illi aperuit,
non tamen sine sensibili ictu qui eum
non mediocri dolore affecit, ex obitu
Dominæ Paulæ Adomo filiæ D. Ioan-
nis Baptistæ Adomo, thalami sui con-
fortis, & dignissimæ æstimatione,
quam de illa habebat. Utpote cum es-

set

fet Matrona eximia, non tantum propter claritudinem sanguinis, sed multo magis ob virtutes animi singulares, alacritatem intellectus, urbanitatem morum, humana, sapiens, solitaria, modestissima, & quæ in omni sua actione erat in se reflexa, perinde ac singulariter devota, & sensata, ac prudens. Quamobrem separatio ejus accidit P. Antonio Iulio tanto acerbior; nec aliunde habebat unde dolorem leniret, quam à devotione; quam ut in subsidium vocaret, recepit se in Novitiatum Societatis nostræ extra Genuam; & quantumvis magna importunitate rogatus, ut in civitatem rediret; inexorabilis ibi aliquot diebus se cubiculo includit, & voluit obire spiritualia exercitia sancti Patris nostri, cum omni diligentia & pietate. Quotidie missæ sacrificio ministrabat, & plures horas orationi impendebat, in qua non solum fuit repletus illa devotionis dulcedine, quæ amaritudinem tollit casuum humanorum, sed etiam luce clara, & forti cælitus immissa, continuo magis ac magis rerum caducarum
frau-

fraudentiam patefaciebat; atque ita novam viam monstrabat ad cœlum, & ut illam seridè, & citò sine mora ingrederetur suadebat. Cum cognovisset ergo quid, cum Dei auspiciis decrevisset, Dominæ Matri declaravit se velle statum mutare. Sed bona Domina, in quam per mortem nurus tota domus administratio devoluta erat, ad hæc inopinata nuntia tantopere consternata fuit, ut bonus filius ne nimium dolentem affligeret, conducibile putaverit executionem aliquantulum differre; nixus illa spe, quod temporis vel modicum intervallum, moerorem maternum mitigaret. Atque ita in Senatorium ordinem adscitus, secundum morem istius Reipublicæ, ubi Senatores circumscribuntur certo numero, ipse quamvis non sine magna lucta, cedens consilio amicorum, & imprimis Patris, cui regimen conscientiaæ suæ commiserat; coepit functionem illam exercere, contentus arripere omnes occasiones variarum virtutum exercendarum & maxime optulandi pauperibus, & oppressis admi-
ni.

nistrandi bonam justitiam, & promovendi causas, & consilia favorabilia pietati, & legibus dei. At illico nimis durum, grave, & asperum apparebat illi jugum illud mundi; totus aspirabat ad jugum leve & suave Christi. Ingrediebatur subinde in cubiculum boni cujusdam religiosi cui confidebat, & ibat suspirando tamquam si ingemisceret sub nimio pondere, & dicebat: *O Pater, quantum me gravat ista toga senatoria! quantum me affligit? opus est ut illam commutem cum alia quæ facilior erit ad portandum.* In hunc modum affectus, denique post aliquot menses in hac lucta transactos, cum non posset diutius imperare patientiæ suæ, ut toleraret illam oppressionem animi, & ut respiraret aliquantum, egressus est Genua cum proposito morandi aliquot diebus Brisciani, siti ad flumen Sale, quod inter vapores temperatos vasti lacus Gardæ, nativum vigorem, & asperitatem aëris mitigat, & familiares sibi facit delicias auriacorum, limonum, Cedrorum, & aliarum similibus fruticum, aliquo usque æmulan-

D

do

do amœnitatem fluvii Genuensis. Verum cum subsisteret aliquot diebus Brixia, casus qui evenit eum plus obstrinxit, ut cum grati animi significatione Dei Providentiam erga se extolleret, & adoraret. Certi Religiosi proficiscebantur ob negotia, quæ festinatò indigebant, inde Bresciam. Cumque esset fracta rheda qua vehebantur; eum rogarunt, ne retardarentur, ut sibi suam pro uno dumtaxat die commodaret: quod humaniter illis annuit. Egressi oppido & provecti ad aliquot passuum millia in locum solitarium; ecce affiliunt multi sicarii armati, & circumfusi rhedæ eam sistunt, ac admirabundi se videre solis Religiosis refertam: ubi est, inquiunt, Marchio Brignole? Et intelligentes eum Bresciæ hæsisse, indignabundi, utpote delusi, re infecta abierunt. Compertum deinde fuisse homines perditos & grassatores qui exploratum habentes ejus adventum, & iter quod intendebat, insidiabantur ei, ut caperent, & insigne litrum extorquerent. Unde ipse revertente Rheda, cum audiret, quam felici

felici eventu Deus remuneratus esset
charitatem collocatam illis viris Deo
dicatis; noluit in illam ditionem ulte-
rius se intricare, in qua periculum in-
curreret libertatem suam carò redi-
mendi, quam desiderabat Deo offerre:
sed Genuam regressus est, secum tacitè
reputans, quod si Deus illum liberaf-
set illo periculo corporis, esset præsa-
gium velle eum pariter liberum à peri-
culis animæ; & monere, ut accelera-
ret egressum è sæculo. Hæc cogitatio
aliquanto tempore ei privatim adhæsit,
nec secum multum, aut cum amicis
deliberavit quid sibi faciendum? Sex
menses effluxerant ex quo in Senato-
rium ordinem cooptatus fuerat, quan-
do expetiit missionem, prætexendo
otium necessarium, ut majori cum
fructu publica negotia prosequi posset.
Deposita toga senatoria, recepit per
manus Domini Cardinalis Durazzo
Archiepiscopi, habitum Clericalem,
& ordinatus sine intervallis Sacerdos,
primum sacrificium Missæ Deo obtu-
lit, cum singulari devotione festo Na-
tivitatis Domini, in Sacello crucifixi

Castri, Ecclesia Reverendorum Patrum Dominicanorum, ubi est monumentum, in quo conduntur exuviae defunctorum familiae Brignolianæ. Sacri dein ordinis gratia operata est in illo effectus sanctimoniam singularis, unde se totum committens arbitrio Spiritus sancti, qui instinctibus valde validis eum impellebat ad virtutem minimè vulgarem; totum se dedit devotioni, poenitentiam, recollectioni vitæ spiritualis, & exercitio tantarum & tam præstantium virtutum, ut repente rapnerint oculos totius civitatis; præcipuè duarum quæ fuere humilitas & Zelus animarum, in quibus ad miraculum eminuit. Quod autem attinet humilitatem hæc fuit prorsus stupenda; & cum esset talis, qualis revera erat, contemptibilem se fecit mundo, despiciatui habens splendores ejus, pompas, & vanitatem honorum, imo seipsum; idque tam cordatè, & secundum intellectum, ut quibusdam, qui non erant ita illustrati à Deo, videretur excessus. Gestabat vestes tam viles, ut æstimarentur à pluribus in illo

inde.

indecentes. Idque movit aliquando sacerdotem, qui illi erat convictor, ut uteretur industria, qua cogeret ad mutandam vestem quamdam tritissimam; subduxit enim illam occultè, & substituit aliam, quam ille inadvertenter induit. Postea vero id comperiens, placide subrisit & dixit Sacerdoti: O quam splendidum me comparere fecisti! nunc enim vero homines me aliquid esse putabunt, omnes me modo aspicient. Et securè quidem subjunxit Sacerdos: vestem quam dedi, gestare poteris; debet utique servari, tametsi ea quam deposuisti æque bona esset in oculis tuis, utpote ex vilissimis, & tam parvi pretii, quam posset gestare pauper Religiosus. Recitabat frequenter officium divinum cum probò Societatis religioso, commorante in domo professa Genuensi, cum quo magnam consuetudinem contraxerat. Quadam die cum venisset ad ejus cubiculum, ut cum illo legeret Marutium, Pater animadvertit eum indutum veste sat modesta ex lana subtiliori, quam saiam vulgo vocant, sed ma-

nicas ex alia materia; quod cum dedecere putaret, vultu ad risum composito ei dixit: Domine Antoni, non displicet mihi vestra humilitas, & tui desipientia æque, ac mundi; adeoque eas multum laudo: sed tales manicæ sunt nimis contra decorum habitus clericalis; non volo tecum ordiri Matutinum, nisi prius abieris domum, & curaveris assui brachialia consentanea vestri. Vade. Præstolabor dum redieris. Ita præoccupatus cum non haberet quod reponeret, recepit se ocyus domum, & reversus est cum aliis manicis, quæ vestri reliquæ quadrarent. Cognovit illico factum Domina ejus mater, & applausit, jussitque agi gratias illi Religioso, & in signum quod bene de se & familia meritis esset, symbola gratitudinis ei submisit. Alia vice postquam sæpius exprobratum esset ejus propinquis, in quos probrum videbatur redundare, coactus fuit sibi de alia veste providere, quod ea qua induebatur facta esset ad morem Hispanicum sine manicis; similis erat thoraci, qui cum esset ex panno prorsus vili,

vili, reddebat abjectiorem & vituperio digniorem. Proinde reprehensus à suo statim Confessario, prospexit sibi de alia veste, in qua tamen paupertatis notæ non deerant; quia talem semper amabat & ambiebat, ut superaret respectum humanum, & contemptibilem se præberet. Anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo transiens Florentiam, ex occasione quod contenderet Romam ad annum sanctum; cum deberet invisere aliquos Principes celsitudinis titulo eminentes, à quibus favores multos receperat: ivit tam viliter vestitus, ut cum videretur pugnare cum honore debito personarum dignitati quas conveniebat, ut minimum oportuerit illum mutare pileum, cum alio Præsbytero, qui cum illo itineri se dederat. Atqui vel sic, vestitus ita pauperiem redolebat, ut ab iis initio non fuerit agnitus; nec postea fuisset nisi loquela eum prodidisset. Eodem tempore anni Sancti, interea quo Romæ aliquamdiu subsistebat, tum ut lucraretur Jubilæum, tum ut promoveret ad maturitatem, cogitationes quas habebat

bebat de vita Religiosa amplectenda; ambulabat per urbem in habitu prorsus vili, & Sotana, ut vocant, brevissima. Multum rogatus est ut sumeret aliam, paulo honestiorem, & decentem, solum ex timore ne causaret aliquam perturbationem in sacrarii præfectis, qui ægre permetterent eum celebrare in tali lacerna. Quanto magis sui incurius erat, tanto magis se studebat exponere periculo alicujus vituperii, & contumeliæ; ut proclive fuit fieri in quadam solemnitate S. Apollinaris, in templo Collegii Germanici; etenim cum ita abjectè vestitus occupasset locum destinatum solis Prælati, & Dominis quibus singulari honor debebatur; jamque se misisset in Genua, ut preces suas funderet; Pater unus, qui ex ejus vultu devoto & humili, suspicabatur esse personam vilis conditionis, jam accedebat ut eum juberet facessere ex loco illo honorato; & fecisset nisi ab altero per modum indignantis, & ob admirationem turbati, quæfisset, quisnam ille plebeia specie homuncio prima loca occupasset? Hic
qui

qui eum fortè noverat, illum instruxit esse Marchionem Brignole fama celebrem, quo percepto, exortum est in errante, qui secundum faciem iudicaverat; non minus confusionis, quam ædificationis.

Quando postea Genuæ se continuit, sæpe sæpius pedes obibat civitatem, intentus operibus charitatis; & ne luto inficeretur, attollebat ad eum modum vestes, ut cum esset interius pessimè vestitus, videretur mendicissimus Sacerdos omnium, qui erant in vicinia; quod licet aliqui interpretarentur fieri per inadvertentiam, aut distractionem sensuum, alii qui genium ejus noverant, facile assequerentur hoc eum data opera facere ut despiciatui haberetur; quia idem faciebat adhuc postea cum esset Religiosus. Semel enim per tempus oppidò pluvium, quo plateæ erant cœno obsitæ, tollens Sotanam & pallium supra modum altius notabiliter, quam necesse erat; socio qui ostendebat se de eo mirari, dixit: quod amaret gestare vestes breves, quæ tantum pertingerent usque ad me-

dietatem cruris; cumque alter oppo-
neret honestatem requirere, ut com-
pareamus in publico, prout Religio-
sum decet, & potissimum concionato-
rem ac personam publicam qualis ipse
erat: refutavit objectionem non alio
dicto, quam quod de illo non esset sol-
licitus. Pari modo dum erat Sacerdos,
non volebat habere famulum qui ei ser-
viret: sed ut summum, quando neces-
sitas occurrebat, conductio utebatur,
vestito instar Clerici. In publicis sup-
plicationibus comparebat in toga peni-
tus sordida, & paupere, instar com-
munis Sacerdotis, & ibat inter pri-
mos minus honoratos & quasi clericos.
Res quæ non erat minus efficacis ex-
empli ad excitandam pietatem in Ec-
clesiæ Ministris qui cernebant illam ex-
traordinariam modestiam, & devotio-
nem in persona tali, quam olim Anglia
vidisset, in magno illo Cancellario
Thoma Moro, qui togatus non erubef-
cebat Sacrificantis ministrum se præ-
bere. Agebat per id tempus cum om-
nibus, tanta cum modestia & submis-
sione, ac si fuisset minimus omnium;
præ-

præsertim cum sacerdotibus cujuscumque conditionis: atque ita in epulo nuptiali Filiæ suæ non voluit interesse cum aliis consanguineis & Dominis invitatis, sed pransus est cum aliis sacerdotibus vulgaris notæ seorsum; quibus ut delicias faceret, ipsemet quærebat ex atrio convivali lagenas vini melioris: qua facilitate etiam minimis dabat ad se aditum, & fiduciam, ut in omni occasione ad se recurrerent solatium reperturi, maxime in operibus servitij divini. Nec patiebatur ut vel unus secum uteretur terminis submissæ humanitatis, quasi majori deferens, & præeminentiam agnoscens. Cui ut fidem astruam, contigit quod quodam die bonus aliquis Sacerdos adhortaretur ad frugem mancipia, ad triremem damnata, monitis valde idoneis; ingreditur navim humilis Dei servus, & ibi mansit ut eum audiret. Finita concione accedit ad illum, & prehensa ejus manu, dixit se multum lætari, videre eum occupatum in tam sancto exercitio charitatis: optare se illi laboris socium, ut in partem veniret meritorum.

rum.

rum. Sacerdos qui illud & alia plura opera pia exanthlabat, respondit: messem esse copiosissimam & egere multis operariis; at dolendum quod tam raræ personæ zelo præditæ reperirentur, qui ad vineam illam excolendam, operam suam locare vellent: ac proinde non solum se eum libenter in adiutorem admittere, sed rogare & obsecrare, ut opem sibi præstaret quam posset. Hoc factò & acceptato, P. Antonius Iulius invitavit Sacerdotem illum ad ædes suas, & per plateas voluit omni modo semper eum à dexteris ponere, loco nempe honoratiori, quantumcumque ille reluctaretur; & tractavit insuper illum cum tanta significatione humilitatis & submissionis, ut in admirationem non parvam eum rapuerit, licet non cognosceret, & putaret gregarium Sacerdotem; multoque magis postquam ventum est ad domum. Si quidem tunc eum agnovit pro eo, quem fama sibi descripserat; voluit illum secum manere, multa officia humanitatis & amoris illi exhibuit, & statim cœpit ei opitulari in illo,

&

& aliis operibus Charitatis ad salutem animarum. Quæ fuit altera virtus, in qua excelluit eo tempore, quo fuit Sacerdos sæcularis.

Et fuit profecto publicum admirationis prodigium, spectare alterum Ambrosium à *Sella Curuli* translatum ad *Cathedram*. Hominem tantæ dignitatis, paucis mensibus post depositam togam Senatoriam, induere tunicam Clericalem, ascendere pulpitem, & verbum Dei prædicare, non ad pompam eloquentiæ, nec ad ostentationem ingenii, ut prius fecerat discurrendo eruditè in exedris doctorum virorum: sed cum magno sensu Christianæ pietatis, & ex zelo faciendi fructum in animabus, daps virtutem suis verbis non solum per sinceritatem, energiam, affectum, & ardorem quo loquebatur ex corde & secundum veritatem: sed per egregia vitæ suæ exempla, quin reprehendendo publicè seipsum cum multis lacrymis de antea vitæ erratis, damnando & retractando vanitatem suæ conversationis, & operum à se editorum, condonari sibi

bi

bi postulans à Deo & hominibus; de malis exemplis quæ dicebat à se data, & maxime de scriptis à se evulgatis, quæ omni studio nitebatur suppressere, corrigere, aut ad minimum fidem & auctoritatem illis derogare. Interea cum hæc per civitatem spargerentur, ad conciones ejus fiebant concursus maximi dicentem audiendi gratiâ, vel etiam sicut contigit B. P. Francisco Borgia, tantum videndi.

Initium ejus prædicationis, originem sumpsit ex particulari quodammodo impulsu divino. Genuæ est Oratorium tertii Ordinis Sancti Francisci, fitum ad finem graduum, quibus ascenditur ad templum Fratrum Minorum, in quo à Dominica Septuagesimæ usque ad quinquagesimæ, disturbandis petulantibus illius temporis, solent fieri exercitia devotionis per conciones valdè accommodas, argumentis validioribus sumptis ab exercitiis S. P. N. Ignatii. Quidam Sacerdos illi Oratorio affixus, sensit sibi inspirari stimulum ad invitandum, illum Dei fervum, non ita pridem sacerdotio ini-

tia.

riatum, ut opus illud tam Deo gratum in se sumeret, & quindecim ex ordine diebus conciones haberet. Ad quam propositionem humillimus homo oculos demisit in terram, & deinde cum profundo suspirio statim in hæc verba prorupit: O quam graviter aberratis Fratres mei! An ignoratis quis ego sim? Non meministis quam male me gesserim in Ecclesiis? O Deus! & percutiens manu pectus subjunxit: videbo, certe videbo libentius per alium id fieri; sed quæso juvate me; ut componam me ad emendationem. Verumtamen cum ardentius urgeretur; humilitas quæ eum moverat ad recusandum, movit ad acceptandum. Orsus & prosequutus est ergo omnibus illis consequenter diebus, tanto fervore devotionis, & tam fortibus stimulis usus est ad excitandam detestationem peccatorum, & pœnitendum de illis, ut insolito more fuerint tacti, & compuncti Auditores, qui toto illo tempore fuerunt frequentissimi, & nobilissimi: & re ipsa experiebantur illum effectum, quem P. Balthasar Alvarez desider-

fide-

siderabat in omnibus Concionatoribus, maxime Societatis; quos dicebat debere esse tamquam in Calvario monte, unde omnes *revertebantur percutientes pectora sua*. Et præfagium illud addebant: hic erit unus è Sanctis nostri sæculi; & si in primo suo experimento tantum possit; quid facturus est, si Deus illi vitam longiorem largiatur? Neque fructus illarum concionum sistebat in vana quadam admiratione, & compunctione transitoria, quæ instar fumi evanescebat: sed sequebantur solidæ & permanentes conversiones. Sit una in exemplum. Invectus fuerat ex spiritu in brutalitatem, & damna gravissima explicuerat quæ resultant ex lethali peccato. Duo peccatores, qui callum obduxerant, & inveterati erant dierum malorum, quorum alter à septennio, alter à decennio, & pluribus annis, non erant confessi, eodem vespere quo eum audiverant, cum copiosis lacrymis voluerunt confiteri, & conscientiam suam expiarunt cum magna pœnitudine, & eam continuarunt, affligentes se assumpta auste-

austeritate vitæ insolita; in qua perseverarunt donec Pater misericordiæ, & Deus totius consolationis è periculis recidivæ eos sustulit, cum non dubia spe impetratæ salutis. Tam felicibus principiis animatus perrexit munere Ecclesiastico fungi in diversis templis, semper cum solito suo fervore & devotione; & impendere se in Oratoriis, triremibus, & alibi, operibus misericordiæ in auxilium animarum. Sed locus in quo magis assidue Zelum suum exerebat, erat in Congregatione Præbyterorum, quæ vocatur Missionariorum, sub protectione sancti Caroli Borromæi erecta & instituta, ex mandato & ope Eminentissimi Domini Cardinalis Durazzo Archiepiscopi Genuensis, ut esset cœtus hominum Apostolicorum & ferventium, & dignum instrumentum sui zeli, in cultura populi & Cleri. Quis non exploret hinc, quam industria fuerit ejus charitas, prætermittens, & dissimulans curam suæ domus, perinde ac si non haberet familiam, & solum attenderet progressui & incremento bonorum operum

E

pri-

primum in se, ac deinde in proximo? Explicabat se mirifice singularis diligentia, qua utebatur, in affiscendis sibi bonis operariis. Nec solum procurabat inducere Ecclesiasticos, qui essent vitæ exemplaris & famam habebant virtutis, etiam invitans illos ex aliis regionibus: sed venabatur etiam præbyteros maxime dissolutos, & parum devotos; & quemadmodum ipse erat benignæ & amabilissimæ conversationis in tractando, modo sua auctoritate eos corripbat, modo & multo magis sua affabilitate, & dulcissima influendi solertia se insinuabat, capiebat illos, & intoxicabat adeo, ut iis se aptando, & deducendo ad exercitia devotionis, quæ sub vesperam peragebantur, denique in prædam cederent, ne præda fierent: quia inescati à devotione & virtute, & reformati in habitu æque ac moribus, & ob inflammatas exhortationes erga Patrem addicti, denique maxima ejus charitate in bono firmiter stabiliti, convertebantur in idonea ad similes quæstus faciendos dei instrumenta. Atque hoc modo plures

res lucratus est, tantumque emolumentum retulit in Ecclesiasticis, ut ista Congregatio illo adlaborante, intra tres annos quibus istius corporis membrum fuit & caput, fuerit in æstimatione magnæ virtutis, & multiplicis fructus in populo. Porro cum his sacerdotibus ipse agebat tanto cum zelo erga ipsorum salutem, & simul benevolentia & humilitate, ut non minus existerent verecundi, quam animati. Præterea accurate practicabat quod in suis exercitiis spiritualibus proposuerat, & annotatum habebat: *Sinam in Congregatione sermonem meum interrumpi, & improbari meam opinionem; interrogabo autem & respondebo suaviter.* Verum cum ea dulcedine jungebat tantum fervorem in exhortando, ut qui per vices eum audivit, dicat: quod quando loquebatur, præsertim de amore Dei, videretur exsilire extra se, & supra se elevari, vocabaturque quidam Seraphinus: sed ille hoc rescians inficiabatur hoc sibi nomen competere cum exploratum sibi esset, se fuisse maximum peccatorem, & scandalo-

fissimum nobilem civitatis. Studium tamen à se adhibendum ut fiat talis, qualem fingerent, ne culpa sua impediat fructus animarum. Licet ita demisse de se sentiret, nihilominus eum omnes aspiciebant, & laudabant, tamquam exemplar perfectissimum humilitatis Christianæ, modestiæ Ecclesiasticæ, charitatis, & Zeli animarum.

In auxilium ergo populi, per se, & operam conferentibus sociis laborabat indefinenter. In missionibus quæ instituebantur per urbem, erat semper primus, semper alacer; nunquam fatigatus in operando, in sudando, in se impendendo Oratoriis, Nosocomiis, carceribus, triremibus; in puellis periclitantibus vindicandis ab occasionebus in quibus corrumperentur; in animabus è vitiorum barathro eripiendis, easque securo loco statuendis noctu diuque intentus, in procurando præterea iis subsidia temporalia ne eorum defectu ad vomitum redirent; in concionando etiam in publicis compitis & plateis: quibus laboribus Deus benedicebat eum multifariam per
mul-

fivit: uti jurato affirmat probus Sacerdos, qui semper lateri ejus in ejusmodi officiis adhærebat; innumeri peccatores qui cauteriatam conscientiam habentes in flagitis suis contabuerant, ejus concionibus emolliti, delicta sua planxerunt, & culparum suarum pertæsi, verbo dei, quod quasi facula, ut ipse loquebatur, ex ejus ore prodibat, in gratiam cum Deo redierunt, jam meliori igne inflammati. Impossibile est inire computum eorum, qui cœperunt & perseverarunt sanctè vivere solo exemplo & exhortatione illius servi Dei, qui non dumtaxat insignes peccatores, quasi primi nominis feras venabatur, sed omnis conditionis prædas insectabatur robustus venator, nec occasionem ullam capturæ præterlabi sinebat, licet videretur nonnunquam parum opportuna. Die uno Anni sancti, cum esset Romæ in Oratorio Ecclesiæ novæ S. Philippi Nerei, cui multum afficiebatur, casu evenit, quod offenderit ibi unum secum colloquentem, qui ad singula tria verba per nomen Dei jurabat: summe hoc ei displicuit,

cuit, & obfirmans animum ad remedium ei suggerendum dextre fermocinari cum eo coepit quamvis ignoto; & brevi suo modo agendi eleganti & ingenioso, quem habebat familiarem, lucratus est ejus benevolentiam. Proinde priusquam ab invicem divellerentur, inter humanitatis officia dixit: se habere quod auderet bona ejus gratia postulare, nec dubitare se quin facturum se promitteret; videlicet ut ne deinceps tam facile in juramenta prorumperet: & id ipsum, arte non praevisa captus pejerator, non gravate facturum se spondit. Hunc in modum non solum Genua ubi potissimum retia sua in capturam explicabat, sed quocumque ibat suum Zelum circumferebat ad spargendum ignem divinum; adeoque cum aliquando se contulisset Savonam ex devotione erga Dei Matrem, quæ ibi miraculis claret, & gratiis, quas pluribus, eò pro auxilio impetrando accurrentibus, liberaliter impertitur. Hospitio acceptus est in domo Ioannis Antonii Iustiniani oppidi Gubernatoris. Trium hebdo-

madarum spatio, quo ibi hæsit, non solum satisfecit privatæ suæ devotio- ni, sed excitavit communem: quia perpetuo concionabatur, & confiten- tibus aures dabat in variis templis, magno confluxu & tanto cum fructu totius civitatis, ut fama percrebuerit per totum fluminis tractum & nec Ge- nuæ neque alibi alius audiretur sermo cum magna ædificatione. Ipse vero qui se existimabat nullius frugis, & prorsus imparem, præ desiderio lu- crandi animas, alios quærebat, qui responderent suo zelo, omni studio se occupans inveniendis personis, & pe- cuniis ad hoc idoneis. Unde inter pro- posita sua notaverat, sibi incumbere exactam diligentiam & reflexionem ad- hibere ad excogitandum modum, quo subsidiis pecuniariis Congregationem Missionariorum juvaret, quibus adju- mentis crescere possent numero & fer- vore; exploratum habens nimium quantum inde emolumenti spiritualis, peculio Dei provenire. Similiter inco- lis suorum feudorum prospiciebat de Religiosis ferventibus, qui concioni-
bus

bus suis, sacramentorum usu, & aliis Missionariorum functionibus animas expergefacerent ad coelum expugnandum: nec ipse interim otiabatur, sed impendebat pecunias in rosaria, numismata, & alia devotionis instrumenta conquirenda; idque abundanter, ut lenociniis illis, & munusculis spiritualibus populus alliceretur. Nec illo contentus impendebat personam suam & auctoritatem, & ipsemet circumiens adhuc sæcularis, & Dominus temporalis invitabat ardentem, colligebat, ducebat illos suos subditos ad Catechisticam lectionem, Confessionem, & concionem. In tantum germinabat granum sinapi zeli sui, quod seminabat & in corde fovebat; quod & deinde crevit in arborem prædicationis Evangelicæ, & laborum Apostolicorum in medio Ecclesiæ universalis, postquam Religioni se mancipavit.